

Afsprakenkader omtrent de deelname aan extramurale activiteiten door jongeren in gemeenschapsinstellingen

Verantwoording

Het arrest

Ingevolge het arrest van Grondwettelijk Hof nr. 49 van 13 maart 2008 m.b.t. het derde tot zesde lid van het artikel 52quater aangaande de “uitgaansregeling” voor jongeren in de gemeenschapsinstellingen en het gesloten centrum De Grubbe, dringt een nieuw afsprakenkader zich op. Wettelijk gezien betekent dit arrest een terugkeer naar de gewoonten vóór 2007, toen hierover geen expliciete wettelijke regeling bestond.

De afdeling Gemeenschapsinstellingen wil van deze wetswijziging echter gebruik maken om nieuwe procedures en instructies te lanceren over de wijze waarop ze met jeugdmagistraten zal communiceren over extramurale activiteiten van haar geplaatste jongeren. Een eenvoudige terugverwijzing naar de vroegere gebruiken kan namelijk leiden tot onduidelijkheden, vooral omdat ondertussen ook heel wat nieuwe actoren op het terrein verschenen zijn, zowel bij de jeugdmagistraten als in de instellingen.

Deze nieuwe procedures en instructies zijn niet zozeer gericht op een correcte uitvoering van de regelgeving, die zeer beperkt is, maar vertrekken vanuit het streven naar een goede samenwerking. Daarom zijn met het oog op eenduidige en duidelijke afspraken het pedagogische project en de uitgaansregeling herbekeken met respect voor de vernietiging van het derde tot zesde lid van het artikel 52quater.

Een flexibele en gefaseerde aanpak

In tegenstelling tot de Franse Gemeenschap pleiten wij niet voor een recuperatie van het vernietigde arrest in decretale vorm. Dit zou immers met zich meebrengen dat een flexibele aanpak onmogelijk wordt. Uit overleg met de Unie van Jeugdmagistraten blijkt bovendien dat de jeugdmagistraten geen voorstander zijn van de voorafgaande regeling. Zij vinden het erg moeilijk om bij de start van de plaatsing al een oordeel te vellen over deelnames aan extramurale activiteiten. Zij vinden dat zij het dossier van de jongere dan nog onvoldoende kennen en zij zijn verdere evolutie moeilijk kunnen inschatten.

Daarom stellen wij een aangepaste uitgaansregeling voor waarbij de jeugdrechter in fases wordt ingelicht en om advies wordt gevraagd. Ten vroegste na twee weken zal het eenmalig principiële uitgaansvoorstel worden voorgelegd, waarin wordt opgelijst

en gemotiveerd welke de verschillende extramurale activiteiten zijn waaraan de jongere volgens de gemeenschapsinstelling mag deelnemen. Zo blijft een optimale en efficiënte communicatie over extramurale activiteiten behouden en wordt rekening gehouden met de behoeften van de jeugdmagistraten. Deze uitgaansregeling zal bovendien worden verankerd in het huishoudelijk reglement, dat in het kader van het decreet rechtspositie voor minderjarigen verplicht moet worden opgesteld. Zo krijgt de regeling toch een decretale basis.

In wat volgt bieden wij een afsprakenkader aan dat de nieuwe uitgaansregeling van de gemeenschapsinstellingen beschrijft. Indien de jeugdrechter bij de beschikking tot plaatsing geen specifieke verboden opneemt of opdrachten meegeeft, treedt de regeling zoals hieronder beschreven automatisch in werking.

Het nieuwe afsprakenkader

Zowel in de open als in de gesloten opvoedingsafdelingen zijn de eerste weken van het verblijf vrijheidsbeperkend en structurerend en worden weinig of geen extramurale activiteiten ondernomen. Jongeren in open opvoedingsafdelingen kunnen ten vroegste na twee weken deelnemen aan extramurale activiteiten met begeleiding. Jongeren in gesloten opvoedingsafdelingen kunnen in de aanvangsfase helemaal geen extramurale activiteiten ondernemen.

Na deze aanvangsfase kan een periode van geleidelijke terugkeer naar de maatschappij van start gaan. Bij de bepaling van de duur van de aanvangsfase kunnen eventuele voorafgaande verblijfperiodes in andere campussen of in het gesloten centrum De Grubbe worden meegerekend.

Jongeren in open opvoedingsafdelingen

In open opvoedingsafdelingen kunnen jongeren ten vroegste na vier weken ook aan extramurale activiteiten zonder begeleiding deelnemen. Om het advies¹ van de jeugdrechter hierbij te bekomen, legt de gemeenschapsinstelling tijdig een eenmalig principieel uitgaansvoorstel voor. Daarin worden de mogelijke extramurale activiteiten zonder begeleiding en het verlof (voor contextgerichte activiteiten) met vermelding van de omkadering en het traject toegelicht.

Jongeren in gesloten opvoedingsafdelingen

Meisjes uit gesloten opvoedingsafdelingen kunnen ten vroegste na vier weken deelnemen aan extramurale activiteiten, jongens ten vroegste na acht weken. De gemeenschapsinstelling legt vooraf ter advies een eenmalig principieel uitgaansvoorstel aan de jeugdrechter voor. Dit uitgaansvoorstel kan drie pistes

omhelzen: een verlofvoorstel, een voorstel tot extramurale activiteiten met begeleiding en een voorstel tot extramurale activiteiten zonder begeleiding, telkens met een toelichting van de omkadering en het traject.

Algemene afspraken

Indien meerdere pistes aangewezen zijn, zullen die in hetzelfde uitgaansvoorstel worden gekoppeld. Wanneer na verloop van tijd wordt vastgesteld dat een andere uitgaansregeling aangewezen is, zal een nieuw uitgaansvoorstel worden voorgelegd.

Alle uitzonderingen op deze afspraken, zowel in de aanvangsfase als in de latere fases, zullen geval per geval worden voorgelegd. Ook deelname aan buitenlandse activiteiten zal steeds op voorhand worden voorgesteld. Hetzelfde geldt in een gesloten opvoedingsafdeling bovendien voor meerdaagse activiteiten.

Bij het verlaten van de instelling om redenen van medische noodzaak of om een begrafenis in België bij te wonen in geval van overlijden van een familielid tot en met de tweede graad, informeert de gemeenschapsinstelling de jeugdrechter of de jeugdrechtbank van elke uitstap in deze zin.

In principe zal alle communicatie over de uitgaansregeling gevoerd worden via fax.

Samengevat betekent dit het volgende:

Voor open opvoedingsafdelingen:

1. Tijdens de eerste twee weken van het verblijf geen extramurale activiteiten.
2. Ten vroegste na twee weken is deelname aan extramurale activiteiten met begeleiding mogelijk.
3. Ten vroegste na vier weken kan een jongere deelnemen aan extramurale activiteiten zonder begeleiding. Er wordt op voorhand een principiële eenmalig uitgaansvoorstel aan de jeugdrechter voorgelegd. Dit voorstel kan een verlofvoorstel en een voorstel voor extramurale activiteiten zonder begeleiding omhelzen.
4. Deelname aan buitenlandse activiteiten wordt op voorhand aan de jeugdrechter voorgesteld.
5. Alle uitzonderingen worden geval per geval aan de jeugdrechter voorgelegd.
6. Eventuele voorafgaande verblijfperiodes in andere campussen of in het gesloten centrum De Grubbe worden meegerekend

Voor gesloten opvoedingsafdelingen:

1. Tijdens de eerste vier weken (meisjes) of eerste acht weken (jongens) geen extramurale activiteiten.
2. Ten vroegste na vier weken (meisjes) of acht weken (jongens) kan een jongere deelnemen aan extramurale activiteiten. Er wordt op voorhand een principieel eenmalig uitgaansvoorstel aan de jeugdrechter voorgelegd. Dit voorstel kan een verlofvoorstel, een voorstel tot extramurale activiteiten met begeleiding en een voorstel tot extramurale activiteiten zonder begeleiding omvatten.
3. Deelname aan buitenlandse en meerdaagse activiteiten wordt op voorhand aan de jeugdrechter voorgesteld.
4. Alle uitzonderingen worden geval per geval aan de jeugdrechter voorgelegd.
5. Eventuele voorafgaande verblijfperiodes in andere campussen of in het gesloten centrum De Grubbe worden meegerekend
6. Bij beslissing tot uithandengeving worden geen extramurale activiteiten georganiseerd.

Meer informatie kan u vinden in de visietekst *“Pedagogisch project van de openbare gemeenschapsinstellingen met een beschrijving van de soorten uitstappen en hun omkadering”*.

¹ Het verzoek om een advies betreft geen vraag tot een gerechtelijke beslissing; dergelijke procedure is immers niet geregeld in de wet. Met de vaststelling dat jongeren hoofdzakelijk bij voorlopige maatregel geplaatst worden, ligt het voor de hand dat de instellingen niet (volledig) op de hoogte zijn van het gerechtelijk dossier en/of de voortgang die in dit dossier geboekt wordt. Het verzoek om een advies is dan eerder een maatregel gekaderd in het zorgvuldigheidsprincipe: op basis van zoveel mogelijk correcte gegevens en onderbouwde overwegingen komen tot een weloverwogen beslissing om een jongere te laten deelnemen aan extramurale activiteiten. Tevens kan de adviesvraag beschouwd worden als een informeren van de magistratuur van de voorgenomen activiteiten. Van de magistraten wordt niet verwacht dat zij hun advies gedetailleerd motiveren. Toch is het wenselijk dat in de mate van het mogelijke enige (algemene) beweegredenen zouden opgegeven worden – zeker in het geval van een negatief advies – zodat bij het nemen van de vermelde beslissing aan de motiveringsplicht kan worden voldaan.

Schematisch overzicht uitgangsregeling Gemeenschapsinstellingen

